

**Modře označené štítky znamenají,
že není zaplacené předplatné!
Předplatné na jeden rok je
38,10+ 1,90 (GST) = 40 kan. dolarů
Cena 1.62 + 0.08 (GST) = 1.70 dolaru.**

Agreement # 40005374/ Registration # 09089

*Datum, dokdy jsou
noviny předplaceny,
je v pravém horním
rohu štítku!*

J Time
Committed
À dé lai
convenu

Telefon: 416/530-4222
Fax: 416/530-0069
E-mail: abe@zpravy.ca
abe@satellite1-416.com

ČESKOSLOVENSKÝ ČTRNÁCTIDENÍK - CZECHOSLOVAK BI-WEEKLY

No. 22.

(447.)

Vol. 19.

satellite **1-416**

**Thursday,
December 3,
2009**

Published by ABE, P. O. Box 176, Station „E“, Toronto, Ontario, Canada M6H 4E2

www.satellite1-416.com nebo www.zpravy.org nebo www.zpravy.ca

Voices Within Walls

Název večera *Voices Within Walls*, který připravila Zuzana Hahnová používá množného čísla *zdi*. Přestože v podtitulku se říká, že je to k dvacátému výročí pádu *Berlínské zdi*, myslím si, že bylo správné použít množného čísla. Rovněž si myslím, že bylo dobré, že během programu vystoupila Lilka Trzcinska-Croydon, která přežila Osvětim. Jak řekl Václav Havel na sjezdu spisovatelů v roce 1967: „Svoboda je nedělitelná a je-li potlačována svoboda jedněch, je potlačována svoboda všech.“ Totéž platí i o totalitě. Komunistická totalita mohla se u nás ujmout díky německé okupaci, která jí předcházela. Otázkou je, do jaké míry k nástupu fašismu přispěla VŘSR a diktatura v Sovětském svazu, která následovala.

Když se mě Markéta Rešovská zeptala po představení na moje dojmy, tak jsem byl trochu v rozpacích. Ne kvůli samotné performanci, která byla skvělá, i když mne trochu vadilo to, že vlastní představení bylo spojené s dobrou večerí. Ne vždy dvě skvělé věci dají dohromady ten nejlepší výsledek a jsem velice rád, že *Nokturna*, která se odehrává v kostele svatého Václava mají většinou dvě části. Horní část, kde je koncert - a jak je vidět z vystoupení Felixe Slováčka a Borise Krajného, může to být i jazz - a dolní část, kde je občerstvení.

Hlavně jsem si na tomto večeru uvědomil, jak komunismus či komunistická diktatura je složitým pojmem. Vždyť i památník, na jehož financování se večer konal, má být obětí *totalitního* komunismu.

Může být vůbec komunismus, který není totalitní? Vždyť i jednotlivá období komunismu se od sebe liší. Jiná byla brutální Stalinova diktatura v letech 1936-1938, kdy bylo popraveno kolem 1,5 milionu lidí, z toho 700 000 zastřelením, jiná byla diktatura v padesátých letech a těžko se dá zjistit, kolik lidí zahynulo v gulagu, jak o tom píše Alexander Solženicyn. Jiná pak byla i diktatura Mao Ce-Tunga v Číně během kulturní revoluce v šedesátých letech. Na večeru byli přítomni i zástupci ze Severní Koreje, kde je v současné době asi nejhorší komunistický systém. Byli zde i zástupci z Tibetu, o kterém se raději dnes nehovoří. Slyšeli jsme příběh bratra Edy Ottové z padesátých let, příběh, který byl podle vyprávění jeho manželky Sylvie Jarošové. To jsou všechno příběhy *totalitního* komunismu.

Pak existují příběhy komunismu, který již jaksi nebývá označen jako totalitní, příběhy normalizace. Nostalgie po této době je zřetelná. V českém rádiu se hraje hudba z tohoto období. Běží televizní seriály. Slavný major Zeman se dočkal reprízy. I slovenský premiér Fico si tuto dobu nezávážně pochvaloval, jak mohl vystudovat práva i vycestovat na svatební cestu.

Pokud někdo udělal patřičný rituál poklony vladaři, a tento rituál máme zachycený již v starozákonní knize proroka Daniela v příběhu o třech mužích Sidrachovi, Mizachovi a Abdenágovi, kteří se měli poklonit králi Nabuchodonozorovi, pak se mu nic nestalo.

Ta poklona měla různé stupně: nejhodnotnější pro systém bylo spojenectví s StB, následovalo členství v KSČ, na nižší úrovni bylo SSM a ROH. Posledním takovým stupínkem byla účast při volbách a i zde jaksi režim povoloval cestu úniku. Takovou zajímavou obezličkou bylo, že když někdo nechtěl volit, tak se v místě bydliště odhlásil a na jiném již nepřihlásil. I to se bralo jako určitý respekt vládci. Komunismus, kdy se již nepopravovalo až na výjimky (zoufalí a asi ne příliš inteligentní bratři Barešové se pokusili unést školní autobus). Političtí vězňové, kromě Pavla Wonky, již neumírali. Disidentům se *pouze* zabavovaly psací stroje.

Jak nám to většinou prezentují media, v době normalizace

BRANDY LEARY - VOICES WITHIN WALLS

byl vězněn pouze Václav Havel, někdo z mladší generace si ještě vybaví třeba Petra Uhla nebo Ivana Jirouse.

Ta doba však byla jinak zlá. Lhalo se denně v rozhlasu, televizi, v novinách, lhalo se i ve škole a oběti nebyly již tak viditelné.

Když jsem přišel v létě 1977 jako vězeň do Nápravně výchovného ústavu v Libkovicích, jak se vznešeně komunistickému kriminálu říkalo, byli tam většinou mladiství. Byl to jeden z mála kriminálů, kde byla dobrá strava a snad jediný kriminál, kde se oslovovali bachaři „soudruhu“. Účelem vězení bylo převychovat mladé vězně... Převychovat je, aby měli mozek pěkně vojensky zelený. K převychově patřily hodinové dlouhotrvající pochody okolo dvora. Pravidelné vymývání mozku. Vyrábění sošek Lenina, Stalina, Gottwalda a Gorkého za možnost předčasného propuštění. Sem posílal režim delikventy, kteří měli před základní vojenskou službou. Mnohým to ani nedělalo problémy. Mladiství zde byli od patnácti do osmnácti, pak zde byli ještě ti, co byli věkem blízcí mladistvým. To byli ti, co neabsolvovali základní vojenskou službu. Tato společnost se dělila na *krále* a *čimelíky*. Čimelíci byli většinou ti mladší, co byli otroky těch starších.

Když jsem přišel na pracoviště automobilky LIAZ přímo v areálu věznice, vypadalo to jako v jakémsi předpekli. Svařovalo se tvrdě na normu. Jeden z mladistvých měl na svém ponku křídou nápis PLASTIC PEOPLE OF THE UNIVERSE. Procházel mu to, protože nikdo z mladistvých vězňů ani bachařů o této skupině nic nevěděl. Při první příležitosti jsme se dali do řeči. Získal jsem jeho důvěru, protože jsem Plasty znal, on mi na oplátku sehnal *Startku*, což tam byl hotový poklad. Seděl za to, že při odvodu na vojnu se dopustil svatokrádeže. Znesvětil tento obřad tím, že se při něm nevhodně choval, což vyvrcholilo, když při projevu jednoho z lampasáků mu shodil mikrofon. Dostal devět měsíců za výtržnictví.

Jednou jsem ho viděl, jak pochodoval. Zatímco ostatní tento moment vychutnávali, na jeho tváři bylo vidět, že je zřetelně otrávený. Jindy mu zase někdo vyprávěl o homosexuální aféře dvou vězňů a celé sdělení zakončil slovy: „...ale neříkej to nikomu!“ Slávek tehdy vzplál

spravedlivým hněvem: „To nemám říkat nikomu, to se musí rozhlásit, protože jsme tu stále ještě lidi a ne dobytek!“ Když uběhlo devět měsíců, tak Slávka propustili. Rodiče mu přijeli naproti a očiti svědkové vyprávěli, že odcházel v nové džínové bundě, vstříc novému životu.

Setkali jsme se na Silvestra 1979, nevzpomínám si, jestli tehdy někde pracoval nebo ne. Nebyl na tom nejlépe se zdravím, když se ohnul, páteř mu viditelně chrastila. Říkal mi, že je pro něj těžké sehnat nějakou práci. V roce 1980 jsem odjel do Kanady, pak Slávka zavřeli pro příživnictví a tak se to opakovalo. Vždycky k tomu připojil nějakou neposlušnost režimu. Psal mi o tom, jak je jeho situace stále těžší a jak je pro něj i těžké sehnat práci, protože všude chtějí zdravotní vysvědčení, které však nemůže sehnat. Tak ho po čase zase zavřou a jeho zdraví se tím nezlepší. Napsal jsem o něm do londýnské centrály Amnesty International. Dostal jsem odpověď, že to není politická, ale pracovní záležitost, ať se obrátím na Mezinárodní odborovou ústřednu ve Švýcarsku.

Když ho naposledy zatýkali, zahajoval, aby naznačil příslušníkům VB jejich podobnost s nacisty. U soudu to však bylo klasifikováno jako propagace nacismu a tentokrát ho osolili o trochu větším flastrem. Opět jsme se setkali po listopadu. Léta kriminálu se již na něm zřetelně podepsala. Šli jsme na přehradu v Hostivaři a Slávek byl potetovaný, což byl tehdy znak lidí, kteří přišli z kriminálu. V jednom z posledních dopisů mně napsal. *Myslel jsem, že život doklepu do konce v kriminálu a najednou nevím, co s ním.* Ke konci roku 1993 jsem poslal vánoční pozdravy. Poslal jsem i Slávkovi. Místo odpovědi přišlo parte a dopis od jeho maminky paní Habichové, že Slávek spáchal 13. července 1993 sebevraždu. Nezanedbal žádný dopis.

A zde je snad i odpověď Markétě na její otázku. Je důležité mluvit o obětech komunismu, ale o většině z nich ani nevíme a někdy se zdá, že to období nebylo ani tak zlé a při tom je mnohem záladnější než si myslíme a někdy lidé na zlu participují aniž by si to uvědomovali, že dělají něco špatného a je otázkou, jestli se nám dnes neobjevuje něco podobného pod jiným zabarvením a jiným názvem.

Aleš Březina
